

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น การวิจัยนี้เสนอในรูปแบบของการทดลอง โดมแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง (A) เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ กลุ่มควบคุม (B) เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา กลุ่มควบคุม (C) อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ กลุ่มตัวอย่างประเมินแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลอง โดยมีสมมุติฐานในการวิจัยดังนี้คือ

1. นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา
2. นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ
3. นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 ที่ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา จากการทดสอบสมมุติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (จากตารางที่ 4) พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา อย่างมีนัยสำคัญอาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ และนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษาต่างก็มีประสบการณ์คล้ายคลึงกันในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มนอกระดานที่เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน ได้มีปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แบ่งปันความรับผิดชอบ ตลอดจนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่อยู่ด้วยกัน นักศึกษาทั้งหมดต่างอยู่ในระยะพัฒนาของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาการยอมรับ

และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าในช่วงวัยอื่น ๆ (Goebel and Brown 1981 : 811) เมื่อนักศึกษาได้รับการยอมรับและมีสัมพันธภาพท่ามกลางเพื่อนในวัยเดียวกัน จึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith 1959 : 90) ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจมีผลทำให้นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานที่ 2 ที่ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ จากการทดสอบสมมุติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (จากตารางที่ 4) พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชุทส์ (Schutz 1967 : 21) ที่ว่าสมาชิกที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ โดยมีผู้นำกลุ่มใช้กิจกรรมในการเอื้อให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกอันแท้จริงที่เกิดขึ้นภายหลังการที่ได้ทำกิจกรรมนั้นแล้ว การที่สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกอันแท้จริงของตนออกมา เป็นการช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสสำรวจตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น อันส่งผลให้สมาชิกเกิดการตระหนักถึงศักยภาพและคุณค่าในตนเอง และในการทดลองครั้งนี้ นักศึกษาในกลุ่มทดลอง (A) ได้เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวทฤษฎีของวิลเลียม ชุทส์ ซึ่งพิจารณาตามองค์ประกอบของกระบวนการกลุ่มจิตสัมพันธ์ดังนี้

1. ผู้นำกลุ่ม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม (Mote 1974 : 3431-A; Schutz 1971 : 275) จากการศึกษาในกลุ่มทดลอง (A) ได้ประเมินกลุ่มจิตสัมพันธ์ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามตารางที่ 5 พบว่านักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อผู้นำกลุ่มว่าช่วยให้สมาชิกรู้จักตนเองให้กำลังใจ ให้ความเชื่อถือและยอมรับในตัวสมาชิกกลุ่ม

2. สมาชิกและขนาดกลุ่ม ตามแนวความคิดของโอลเซนและชุทส์ (Ohlsen 1977 : 27-28; Schutz 1967 : 21) เชื่อว่ากลุ่มจิตสัมพันธ์ประกอบด้วยสมาชิกเพศหญิงและเพศชายประมาณ 6-12 คน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับฟัง และแลกเปลี่ยน

ทัศนคติที่แตกต่างกันออกไปได้โดยตรง ทำให้สมาชิกเปิดเผยตนเองอย่างจริงจัง ใส่ใจ หอมรับ และไว้วางใจกันและกัน มีโอกาสสำรวจตนเอง และรู้จักตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา การเห็นคุณค่าในตนเอง ในการทดลองครั้งนี้สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ประกอบด้วยนักศึกษาเพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน จำนวน 10 คน การที่กลุ่มทดลอง (A) มีลักษณะดังกล่าว ช่วยทำให้ สมาชิกทุกคนได้เปิดเผยตนเอง สำรวจและรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น เช่น จากการประชุมกลุ่มใน ครั้งที่ 4 ที่สมาชิกเพศชายแสดงการรู้จักตนเองได้ดีขึ้น โดยบอกกลุ่มว่า "ผมคิดว่า ผมคงชอบ เพื่อนผู้หญิงคนนี้ จึงทำให้ประหม่าเวลาอยู่ต่อหน้า" จากการประชุมกลุ่มในครั้งที่ 7 สมาชิก เพศหญิงคนหนึ่งบอกกลุ่มว่า "ขอบคุณเพื่อน ๆ มากที่จุดดิ่งให้เราออกมาจากที่มืด มาพบและ รู้จักตัวเอง"

3. ระยะเวลาในการเข้าร่วมกลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษานักศึกษาในกลุ่มทดลอง (A) ได้เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 30 ชั่วโมง ระยะเวลาในการ เข้าร่วมกลุ่มอย่างต่อเนื่องนี้ ช่วยทำให้สมาชิกได้มีโอกาสสำรวจ เข้าใจและรู้จักตนเองได้ดีขึ้น รวมทั้งเกิดการตระหนักถึงศักยภาพและคุณค่าแห่งตน (King, Payne and McIntire 1973 : 414-423) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไกแนน และโฟลด์ (Guinan and Fould 1970 : 145-149) ที่ศึกษาพบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกลุ่มอย่างต่อเนื่องติดต่อกัน 30 ชั่วโมง เกิดการตระหนักถึงศักยภาพและคุณค่าในตน นอกจากนี้นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่ม จิตสัมพันธ์ได้แสดงความคิดเห็นต่อระยะเวลาในการเข้าร่วมกลุ่ม ตามตารางที่ 5 ว่ามีความ เหมาะสม

4. กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการกลุ่มจิตสัมพันธ์ ที่มีส่วนช่วยให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังจาก ที่ได้แสดงกิจกรรมกลุ่มนั้นแล้ว อันส่งผลให้สมาชิกได้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น (Schutz 1967 : 11) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไวลด์บู้ด (Wildbood 1973 : 143-A) ที่ ศึกษาพบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีกิจกรรมกลุ่ม มีการเห็นคุณค่าใน ตนเองเพิ่มขึ้น ในการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ครั้งนี้ กิจกรรมกลุ่มที่นำมาใช้ประกอบด้วย สัญลักษณ์ของเธอ ความไว้วางใจ ความรู้สึกร่วมมือ-โศกเศร้า เส้นทางชีวิต และการบอก

ความประทับใจ ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ค นักศึกษาในกลุ่มทดลอง (A) ที่เข้าร่วม
 ประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ ได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมกลุ่มตามตารางที่ 5 ว่ากิจกรรม
 มีส่วนช่วยให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยพัฒนาบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ระหว่างสมาชิก
 และช่วยให้สมาชิกได้รู้จักตนเองมากขึ้น

5. การสื่อสารภายในกลุ่ม ชุทส์ (Schutz 1971 : 38; 1973 : 407) กล่าวว่า
 สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่กล้าเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น
 ที่มีต่อตนเองและเพื่อนสมาชิก จะช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกไว้วางใจกันและกัน สมาชิกกล้า
 เปิดเผยตนเองมากขึ้น ซึ่งช่วยให้สมาชิกเข้าใจ รู้จัก ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าในตนเองใน
 การเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ครั้งนี้ สมาชิกในกลุ่มทดลอง (A) กล้าเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับความคิด
 ความรู้สึกส่วนตัวอันแท้จริงของตนเองออกมา เช่น จากการประชุมกลุ่มในครั้งที่ 4 สมาชิกเพศหญิง
 และเพศชายเล่าให้กลุ่มฟังเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ การประชุมกลุ่มในครั้งที่ 5
 สมาชิกเล่าให้กลุ่มฟังเกี่ยวกับความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย
 การประชุมกลุ่มในครั้งที่ 6 สมาชิกเล่าให้กลุ่มฟังเกี่ยวกับ ความรู้สึกว่าเป็นคนไม่ดี ชอบดื่มเหล้า
 เที่ยวเตร่ การประชุมกลุ่มในครั้งที่ 7 สมาชิกเล่าให้กลุ่มฟังเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวของตน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์
 มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานที่ 3 ที่ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา มีการเห็นคุณค่าในตนเอง
 ไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ จากการทดสอบสมมุติฐานจากการ
 วิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (จากตารางที่ 4) พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์
 ทัศนศึกษา มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของทรอตเซอร์ (Trotzer
 1977 : 56) ที่กล่าวว่าการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิด ความ
 รู้สึกอันแท้จริงของตน โดยผ่านกระบวนการกลุ่มที่สามารถพัฒนาบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มยอมรับ

กันและกัน จะช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง การที่นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา และนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ ไม่ได้เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มที่ดำเนินการตามแนวทฤษฎีกลุ่ม-จิตสัมพันธ์ นักศึกษาไม่มีประสบการณ์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้นักศึกษามีโอกาสน้อยในการสำรวจ รู้จักและเข้าใจตนเอง แม้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา จะมีโอกาสได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มนอกสถานที่เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน และมีปฏิสัมพันธ์ตลอดเวลาที่อยู่ร่วมกันก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเอง ก็พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง จึงมีผลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการเข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษาเพียงอย่างเดียว ไม่มีผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา จึงมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มจิตสัมพันธ์ และนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษา ต่างก็มีประสบการณ์คล้ายคลึงกันในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม 3 วัน 3 คืน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดระยะเวลาที่อยู่ร่วมกัน จึงมีผลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์กลุ่มสัมพันธ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เข้าร่วมประสบการณ์ทัศนศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ